

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Соціологія управління
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	3 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1lenS8AZ0R6FklSa7lQPdGqbJvUo8vLSu/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Байрамова Олена Вікторівна	
Науковий ступінь	кандидатка філософських наук
Вчене звання	доцентка
Посада	доцентка
Дисципліни, які викладає НПП	Академічні студії Філософія
Напрями наукових досліджень	Філософський вимір сучасного менеджменту та економіки; методологія наукового пізнання; проблеми формування культурної ідентичності та комунікативної компетентності в умовах глобалізації
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Гугл Академія https://scholar.google.com.ua/citations?user=adMYwMgA-AAJ&hl=uk ORCID https://orcid.org/0000-0002-2836-7037
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	menedzmentuk@gmail.com
Контактний тел.	+380677445957
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://izmail.maup.com.ua/assets/files/bajramova-portfolio.pdf

Анотація. Навчальна дисципліна «Соціологія управління» є фундаментальним курсом, що розкриває соціальну природу бізнесу та управлінської діяльності. Курс формує у майбутніх менеджерів «соціологічну уяву» — здатність бачити за економічними показниками живих людей, соціальні групи та складні міжособистісні зв'язки. У процесі навчання студенти розглядають організацію як соціальний інститут, вивчають закономірності поведінки людей у колективах, механізми формування корпоративної культури та природи соціальних конфліктів. Особлива увага приділяється прикладним аспектам: опануванню методів збору соціальної інформації (анкетування, інтерв'ювання), які є необхідними для діагностики настроїв персоналу та вивчення потреб споживачів.

Предметом вивчення дисципліни є закономірності становлення та функціонування соціальних систем в управлінні, соціальна поведінка особистості та груп в організаціях, а також методи діагностики та регулювання соціальних процесів у бізнес-середовищі.

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про суспільство як середовище функціонування бізнесу, а також набуття практичних навичок використання соціологічного інструментарію для аналізу внутрішнього клімату організації та прийняття соціально обґрунтованих управлінських рішень.

Основними **завданнями** дисципліни є:

- засвоєння базових понять про соціальну структуру суспільства, стратифікацію та мобільність;
- розуміння місця та ролі особистості в системі соціально-трудових відносин;
- вивчення механізмів групової динаміки, лідерства та формування команд;
- опанування методів діагностики та профілактики соціальних конфліктів в організації;
- набуття практичних навичок розробки програми соціологічного дослідження та складання анкет.

У результаті навчання студент буде

знати:

- специфіку соціологічного підходу до аналізу управлінських проблем;
- типи соціальних структур та види соціальної стратифікації сучасного суспільства;
- етапи соціалізації особистості та види соціальних ролей у колективі;
- складові корпоративної культури та фактори, що впливають на соціально-психологічний клімат;
- причини виникнення та стадії розвитку соціальних конфліктів;
- методологію та етапи проведення прикладного соціологічного дослідження.

вміти:

- аналізувати соціальну структуру колективу та виявляти неформальних лідерів;
- діагностувати стан корпоративної культури та рівень лояльності персоналу;

- ідентифікувати передконфліктні ситуації та обирати адекватні стратегії їх вирішення;
- розробляти інструментарій соціологічного дослідження (анкети, бланки інтерв'ю) для маркетингових або управлінських цілей;
- інтерпретувати результати опитувань та використовувати їх для вдосконалення системи управління.

Пререквізити. Ефективне вивчення дисципліни базується на знаннях, отриманих під час опанування курсів 1-го та 2-го семестрів. Фундаментальною основою є дисципліна «Філософія», яка формує світоглядне розуміння природи людини та суспільства, а також «Історія та культура України», що дає контекст розвитку національного соціуму. Важливим підґрунтям є курс «Теорія організацій», який знайомить зі структурою підприємства, що дозволяє соціології наповнити цю структуру змістом людських відносин.

Постреквізити. Компетентності, набуті в рамках курсу «Соціологія управління», є базовими для професійної підготовки менеджера. Знання про поведінку груп є критично важливими для вивчення дисциплін «HR-менеджмент» (5 семестр) та «Лідерство та комунікації» (6 семестр). Навички проведення анкетування та аналізу громадської думки безпосередньо використовуються в курсі «Маркетинг» (4 семестр) для дослідження ринку. Також розуміння соціальної природи суперечок є основою для вибіркового курсу «Психологія конфлікту».

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Змістовий модуль 1. Соціум, особистість та організація		Методи навчання: Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: — словесні методи навчання: пояснення, розповідь, інструктаж щодо виконання самостійної роботи, лекція: інформаційна, проблемна, а також лекція-візуалізація, розгорнута бесіда у формі запитань та відповідей, робота з літературою, виступи з реферативними доповідями; — наочні методи навчання: мультимедійні презентації; — індивідуально-дослідна робота. Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусія, полеміка, обмін думок, ситуаційні задачі, створення нестандартних ситуацій, ситуаційно-рольові ігри, використання досвіду з управлінської практики. Методи оцінювання Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою і включає: - поточний контроль: усне опитування, експрес-тестування, розв’язання ситуаційних задач та захист індивідуальних завдань; - модульний контроль: письмова модульна контрольна робота (МКР) після завершення змістових блоків; - підсумковий контроль (письмова робота з теоретичними та практичними завданнями).
Тема 1	Соціологія як наука про суспільство	
Тема 2	Соціальна структура та стратифікація	
Тема 3	Особистість у системі соціальних зв’язків	
Тема 4	Соціологія організацій	
Тема 5	Соціологія праці та кар’єри	
Змістовий модуль 2. Соціальні технології та процеси в менеджменті		
Тема 6	Корпоративна культура та соціально-психологічний клімат колективу	
Тема 7	Групова динаміка та лідерство	
Тема 8	Соціальні конфлікти: природа, діагностика та способи регулювання	
Тема 9	Взаємодія бізнесу та суспільства	
Тема 10	Методика та організація соціологічних досліджень	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Для візуалізації навчального матеріалу під час лекційних та семінарських занять застосовується мультимедійне обладнання (проектор, комп'ютер). Виконання практичних завдань та поглиблене вивчення окремих тем забезпечується доступом до мережі Інтернет через безкоштовне Wi-Fi покриття.

Форми та методи контролю

Система оцінювання знань здобувачів включає поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточне оцінювання здійснюється систематично під час практичних і семінарських занять з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних основ, сформованості навичок діагностики та прогнозування.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю.

Участь студентів у навчальному процесі реалізується через усні виступи, презентації аналітичних досліджень, доповіді за результатами розбору кейсів, а також активне залучення до фахових дискусій та мозкових штурмів. Письмова складова роботи охоплює виконання контрольних і тестових завдань, підготовку аналітичних записок, рефератів та конспектів за матеріалами лекцій і самостійного опрацювання.

Методи поточного контролю.

Методичний інструментарій контролю поєднує усні форми (опитування, співбесіди) та письмові види робіт (звіти, розрахункові завдання, побудова моделей). Оцінювання також базується на спостереженні за активністю здобувачів під час вирішення проблемних ситуацій, перевірці результатів презентації індивідуальних проєктів та проведенні тестування з відкритими й закритими типами завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5,6)	Семінар 4 (Тема 7,8)	Семінар 5 (Тема 9)	Семінар 6 (Тема 10)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до чинного Положення про оцінювання у закладі вищої освіти.

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті кожного змістового блоку у формі письмового тестування.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (Е) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.
- Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«А» - 18-20 балів;

«В» - 16-17 балів;

«С» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«Е» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкове семестрове оцінювання з дисципліни «Соціологія управління» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної

діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	2	0-1

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування освітнього компонента «Соціологія управління» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу. Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою.

У разі пропуску занять або отримання незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Кісіль З. Р. Основи управління : навч. посібник / З.Р.Кісіль. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 232 с.
2. Покатаєв П. С. Основи публічного управління та адміністрування : навч. посібник / П.С.Покатаєв, М.А.Латинін, С.В.Степаненко, Г.П.Пасемко, О.М.Таран. Харків : ТОВ «Оберіг», 2024. 240 с.
3. Соціологічне забезпечення управлінської діяльності : навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А.А.Мельниченко, А.М.Іщенко, О.А.Акімова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 116 с.
4. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й.Черниш та ін.]. Київ : «Каравела», 2020. 356 с.
5. Токар М. Соціологія громадянського суспільства: інституціональний вимір: навчальний посібник / М.Токар, Ф.Шандор. УжНУ; Каф. соціології та соціальної роботи. Ужгород: РІК-У, 2024. 228 с.
6. Черних Г. Соціологія інформаційного суспільства: навч. посібник / Г.Черних. К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2024. 162 с.

Допоміжна література

1. Гоблик В. В. Прикладна соціологія: логістика і методи дослідження: навч. посібник / В.Гоблик, Т.Щербан. Мукачево: РВВ МДУ, 2021. 108 с.
2. Зуєв В. Логіко-методологічні основи впровадження соціальних технологій / В.Зуєв, І.Кравченко, В.Пенюк. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2023. Випуск 51. С. 47-54. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.51.6>
3. Іваницька Н. Б. Соціальна сфера промислових підприємств України: сутність, проблеми та шляхи їх вирішення / Н.Б.Іваницька, С.М.Іваницька. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2023. Том 7, № 1. С. 120-129. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/apr/30060/vse4-122-131.pdf>

4. Мельничук Л. М. Сучасна теорія та практика соціального підприємництва в Україні / Л.М.Мельничук, М.В.Кравченко. *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. №2. С. 58-64. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/soc/article/view/2912/2793>.
5. Чорнодід І. С. (2024). Інноваційні стратегії управління людськими ресурсами в умовах цифровізації / І.С.Чорнодід, Н.М.Василець, О.О.Федотов. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. №13. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-04-09>.
6. Karimovich, S.A. Management Activities as a Social System: A Philosophical Analysis. *Asian Journal of Applied Science and Technology (AJAST)*. Volume 8, Issue 4. P. 206-210. DOI: <https://doi.org/10.38177/ajast.2024.8418>.
7. Ravichandran, N., Venkataramanaiah, S. Managing Social Organizations: Experiences and Challenges / N. Ravichandran (Coordinator), S. Venkataramanaiah (Coordinator), Uday Gajiwala, Rahul Pandey, Shridhar Venkat, I. V. Subba Rao, K. R. S. Murthy, S. Manikutty and G. Raghuram. *Vikalpa: The Journal for Decision Makers*. 2024. №49(1). P. 83–109. URL: <https://www.divyajyotitrust.org/report/ravichandran-et-al-2024-managing-social-organizations-experiences-and-challenges.pdf>
8. Shpektorenko, I., Khozhylo, I., & Khozhylo, M. Social Management: Structure, Fundamentals of Methodology of Practical Activity. *Аспекти публічного управління*. 2024. Том 12 № 2. С. 92-97. DOI: <https://doi.org/10.15421/152429>.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Збірник наукових праць «Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики». URL: <http://soctechjournal.kpu.zp.ua/>
3. Інститут соціології НАН України. URL: <https://isoc.com.ua/>
4. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>.
5. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
6. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>.
7. Socioinform. Центр соціологічних досліджень. URL: <https://socioinform.com/>.